

Het kostersluik

Jaargang 3
2009

Heemkondevereniging van Sprang-Capelle e.o.
Redactieadres: Wendelnesseweg 124, 5161 ZC Sprang-Capelle, tel. 0416-312210

no. 2
april

Van de redactie

Over aandacht heeft onze vereniging niet te klagen gehad. Wat een belangstelling was er voor de denkbeeldige wandeling door ons buurdorp Kaatsheuvel. En zoals het hoort in het Brabantse, was er een gezellige sfeer. Die belangstelling werd nog overtroffen bij de lezing over onze begraafplaatsen. Zelfs 20 mensen moesten de hele avond staan. Niet zo gastvrij, maar nood breekt wet. Dat waren twee bewijzen dat onze vereniging leeft en niet alleen bij de leden. Op beide avonden konden we veel gasten verwelkomen. Om iedereen te wijzen op onze mooie jubileumuitgave over de Sprang-Capelse straatnamen is bij elk huis in Sprang-Capelle een folder in de bus gestopt. Want we willen weten dat we 25 jaar bestaan, springlevend zijn en iets leuks te bieden hebben.

Wil men iets weten over de geschiedenis van onze dorpen, dan moet het straatnamenboek gelezen worden. En niet alleen geschiedenis, ook andere wetenswaardigheden komen staan in het boek.

Want de geschiedenis en kennis ligt op straat!

In gesprek met.... de heer J.A. Bakkenist

“U bent nu lid sinds het najaar van 2008. Toch? Maar kennen ze u eigenlijk wel in Sprang-Capelle?”

“Ik vrees van niet, alhoewel ik eigenlijk toch al vanaf 1973 in de Van Goyenstraat woon. Als geboren Amsterdammer was ik na mijn studie als HTS-er weg- en waterbouw veel van huis, ook toen wij al in Sprang woonden. Voor Nederhorst, een internationale bouwonderneming, was ik achtereenvolgens bij zeer grote projecten betrokken. In België, Duitsland, Turkije, Dubai, de Verenigde Emiraten, Nigeria, noem maar op. We bouwden er haveninstallaties, terminals, winkelcentra, hoogbouwprojecten, appartementsgebouwen.”

“Maar wat voor werk deed u daar nu eigenlijk?”

“Samenvattend zou je kunnen zeggen: projectleider zijn. Het afstemmen met de architecten en heel veel coördineren. Er op letten dat alle materialen op tijd ter plekke waren, dat de projecten volgens de plannen werden uitgevoerd. Daarna, vanaf 1986 tot mijn prepensionering in 2004, was ik werkzaam bij ING. Uiteraard ook daar weer nauw betrokken bij technische beheersingsprocessen. Het secretaris-zijn van het presidium van de Centrale OR van ING was voor mij de afsluiting.”

“Meneer Bakkenist, hebt u na een paar maanden lid zijn al een indruk van onze vereniging?”

“Zeker. Tijdens de twee lezingen die ik bijwoonde in Zidewinde viel het me meteen op, dat het een echte gezelligheidsvereniging is. Mooie avonden waren het, met een sterk sociale functie. De presentaties waren trouwens goed voorbereid. Uit de verslagen van de jaarvergaderingen blijkt, dat veel in de vereniging gezekerd is, zorgvuldig en goed onderbouwd. De financiële positie van de vereniging is eigenlijk te goed.”

“Hebt u zelf ook iets met heemkunde?”

“Jaren ben ik lid geweest van de historische vereniging voor oudheidkunde van Oud-Amsterdam. Met uiteraard een sterke interesse voor opgravingen, oude panden, cultuurbehoud en monumentenzorg. Maar eerlijk gezegd ben ik niet zo goed op de hoogte van wat hier in Sprang-Capelle allemaal speelt.”

“En wat vindt u van ‘Bruggeske’, ‘Het Kosterluik’ en onze site?”

“Nadat ik inmiddels in rap tempo een twintigtal ‘Bruggeskes’ heb gelezen, mag ik wel zeggen te hebben genoten van de historie van onze dorpen. Hoewel er natuurlijk in de loop der jaren al erg veel is gepubliceerd, wil ik de redactie er toch op wijzen zich te blijven beperken tot historisch verantwoorde en interessante bijdragen. Immers, onze vereniging is een historische vereniging. ‘Het Kosterluik’ zal, zeker voor zo’n grote vereniging met toch ruim 300 leden, als informatiebron steeds belangrijker worden. En over de website die ook alle informatie geeft, niets dan lof.”

“Tot slot, meneer Bakkenist, denkt u met uw kennis en ervaring in de toekomst nog wat voor onze vereniging te kunnen betekenen?”

“Het is in ons gesprek eigenlijk niet ter sprake gekomen, maar met nog diverse bestuursfuncties en vakbondswerkzaamheden moet u daar maar niet vanuit gaan.”

Peeënschup

Zoals u gemerkt heeft, krijgt onze vereniging regelmatig oude of nostalgische voorwerpen. Mensen gaan aan het ruimen en denken wat moet ik hier toch mee. Allerlei van deze voorwerpen zijn welkom bij de vereniging.

Ad Ophorst kwam in maart een peeënschop en een peeënhakmes brengen.

Ouderen onder ons die iets met het boerenbedrijf te maken hebben gehad, weten de functie wel.

Met de bietenschop werden bieten met de hand gerooid en daarna op een rij gelegd.

Daarna liep je met het peeënhakmes langs de rijen gerooide bieten om de kop van de bieten met het loof eraan af te hakken.

Wanneer je het zo opschrijft, lijkt het een eenvoudig werkje, maar het was hard werken en zwaar.

Een wandeling door Kaatsheuvel' door Eduard Steenbergen

Gids Eduard Steenbergen gebruikte een computer en een beamer om de vele aanwezigen op maandag 26 januari in ons Cultureel centrum Zidewinde mee te nemen op een virtuele wandeling door het vroegere Kaatsheuvel. Van zijn dorp verzamelt de heemkundige al ruim dertig jaar foto's en prentbriefkaarten, die samen een historisch tijdsbeeld bieden. De nostalgische wandeling bij 'de burens' startte deze avond met beelden van het jaar 1900 en voerde ons langs kerken en kloosters, fabriekskes en boerderijen. Of het nu 't Hoekske, de Gasthuisstraat, de Hoofdstraat, 't Sijs, de Berndijk, d'n Hil of het Straotje was, er was wat van te vertellen. Ook van de herenhuizen van de schoenfabrikanten in de Hoofdstraat met hun bewoners. Veel indruk maakte het neerstorten van een V1 begin 1945, waarbij de rechtervleugel van het missiehuis St. Antonius grotendeels werd verwoest. Er waren veel slachtoffers, ook tientallen daar verblijvende evacués uit Zeeland kwamen bij de inslag om. Zorgcentrum de Vossenbergh staat nu op deze plek.

Kaatsheuvel, het buurdorp van Sprang-Capelle. De dorpen delen zelfs een straat: de Zuidhollandsedijk. Niet alleen omdat Sprang-Capelle aan Kaatsheuvel grenst, hebben de dorpen wat met elkaar. Er werden boodschappen gedaan, en al in het verleden werkten veel mensen uit Sprang-Capelle in de kleinschalige schoenindustrie.

De vele 'meegereisde' bezoekers uit Kaatsheuvel genoten helemaal van 'hun dorp'. Er waren er zelfs, die bij de getoonde beelden en verhalen van Eduard nog meer 'nieuwjes' wisten te vertellen. Wij, hun burens uit Sprang-Capelle, genoten natuurlijk niet minder. Eduard Steenbergen straalde. Zijn lezing werd een rondgang van herkenning. Wat een avond!

Rectificatie

Op de algemene ledenvergadering van november 2008 werd meegedeeld dat mevrouw Dancewis de krantenknipsels bijhield. Dat is niet correct. De krantenknipsels werden door meerdere mensen verzameld. Mevrouw Sterrenburg – Vissers van de Wendelnesseweg, mevrouw Van der Schans – De Jong uit de Irenestraat en Wijnand Konings waren ook actief en knipten interessante artikelen uit de kranten.

'Hoog' bezoek

Saskia de Kock is in dienst van de gemeente Waalwijk en op haar werkterrein besteedt ze o.a. aandacht aan cultuurhistorie. In dat kader bracht ze een bezoek aan 'Ons Huis'. Ook de archivaris van Waalwijk Mariska Heijmans was aanwezig. Beide dames wilden wel op de foto, zodat bij hun namen ook een gezicht hoort. Zeer geïnteresseerd waren ze in alles wat we als heemkundevereniging doen. Ook hebben ze ons verenigingsgebouw en onze verzameling voorwerpen bekeken. Beide ambtenaren en de bestuursvertegenwoordiging hebben uitgesproken dat samenwerken voor beide partijen belangrijk is.

Tevens kwam de vraag op tafel of onze vereniging weer actief mee wil doen met de Open Monumentendag op 12 september. Na wat heen en weer gepraat ontstond er een interessant idee. Er komt een wandeling langs monumentale gebouwen in de kern Capelle. Bij de wandeling hoort een boekje met beschrijvingen van de objecten en verder verlichtigd met ander verhalen. U hoort nog meer over 12 september!

Cultuurhistorische waarden van onze begraafplaatsen

Voor een bomvolle zaal hield Henk van Zelst, bij gestaan door Dick Vos, op 9 maart een lezing over de begraafplaatsen in Sprang-Capelle. Vooraf werd de film gedraaid van het gesprek dat Harry Hens met Henk gehouden had over de begraafplaats in Sprang dat uitgezonden is via RTV Midden Brabant. Hier uit bleek al de betrokkenheid en kennis van Henk met de begraafplaatsen in Sprang-Capelle.

Aan de hand van dia's vertelde Henk hierna 'alles' over begraven en begraafplaatsen in ons dorp. We leerden dat vroeger de mensen in en om de kerk begraven werden maar die kerkhoven raakten helemaal vol.

Rond 1800 kwam er een begraafplaats aan de Oudestraat in Sprang. Ongeveer waar nu de seniorenflat staat. In 1899 werd de begraafplaats aan de Tilburgseweg in gebruik genomen.

Net zoals vroeger de notabelen en de rijken uit de gemeenschap zich konden

veroorloven om begraven te worden **in** de kerk, konden ze zich ook nu weer de beste plaats met een grote steen veroorloven. Een klassensysteem dus.

De gewone man kreeg vaak alleen maar een paaltje met een nummer toegewezen. Daar is nog steeds een stukje van behouden en dat is uniek in Nederland. De meeste stenen zijn eenvoudig uitgevoerd dat kwam door de Calvinistische inslag van de inwoners. Die hielden niet van opsmuk zie ook het interieur van de kerken.

Henk vertelde ook wat over de begraafplaatsen aan de Zuidhollandsedijk, aan de Heistraat en in Capelle en hun 'bewoners'.

In Sprang zijn twee graven die opvallen. De plaats waar zeven leden van de familie Boezer begraven liggen. Deze kwamen kort voor de bevrijding om toen de loopgraaf waarin ze zaten, getroffen werd door een granaat. Het andere graf is van Jan de Rooij dat centraal op het kerkhof ligt.

Er werden verschillende materialen gebruikt voor de grafzerken. Van hout tot veel verschillende steensoorten. De ene soort is natuurlijk veel beter tegen de tand des tijds bestand dan de andere.

Op de stenen zie je diverse symbolen zoals een palmtak, eikenblad, vlinder, slang, en kruis enz. alle met hun eigen betekenis. Tegenwoordig soms ook een foto van de overledene. Sprekend over al deze zaken vulde Henk dit alles moeiteloos op met allerlei anekdotes en verhalen.

Hij deed ook een oproep aan de aanwezigen om zitting te nemen in een werkgroep met als doel de begraafplaatsen te behouden en te onderhouden.

Grafstenen vertellen hun eigen verhaal en vormen een onmisbare schakel om het verleden te begrijpen. En op 'die verhalen' moeten we zuinig zijn.

Werkgroep 'dialect'

Er is al een eerste aanzet voor een digitaal woordenboek gemaakt door Dik Evertse. En Leentje Rijken heeft de huisslacht, op rijm, beschreven voor Bruggeske nr. 2. Als iemand zelf ook woorden uit ons dialect wil aandragen voor het woordenboek, dan kan dat door ze te mailen naar i.Konings3@kpnplanet.nl of op te sturen naar Oranjestraat 8, 5161 XE Sprang-Capelle.

Op onze eerstvolgende bijeenkomst gaan we het schrijven van dialect oefenen.

Het woordje 'mijn' roept ook vragen op. We zeggen 'meen koei' of ook wel 'mèen koei'. Het laatst lijkt qua klank iets meer op de klank in mijn. Weet u hoe het zit?

Vaandel overhandigt!

De heemkundevereniging is de trotse eigenaar geworden van een vaandel waar heel wat geschiedenis van het dorp Capelle achter schuil gaat. In 1910 werd in Capelle de gemengde zangvereniging 't **RozeKnopje** opgericht. En zoals gebruikelijk in die tijd schafte de vereniging ook een vaandel aan. Dat vaandel is door Huub Sniijders opgeknapt en overgedragen aan de heemkundevereniging. De zangvereniging bestaat niet meer en via allerlei omzwervingen is dat vaandel nu ons eigendom.

De naam 't RozeKnopje zorgt voor allerlei verwarringen. In krantenartikelen bij het 40-jarig en 60-jarig jubileum wordt gesproken over 'Het RozeKnopje' en een te enthousiaste verslaggever heeft het zelfs over 'De Rozenknop'. Er zijn onder deze naam zelfs toneeluitvoeringen geweest. En om de verwarring nog groter te maken heette het jeugdkoor 't Rozenknopje. Het jeugdkoor was in 1958 wel ontstaan uit de gemengde zangvereniging. Tenslotte bleef het jeugdkoor alleen over, maar stopt in 2007 ook. Helaas dus allemaal vergane glorie.

Wat een winkeltjes!

Wat waren er vroeger toch een winkeltjes in ons dorp. Maar ze zijn bijna allemaal verdwenen. Dat proces heeft min of meer sluipend plaats gevonden. In een eerder Bruggeske heeft al eens informatie gestaan over de verdwenen winkels in Sprang. De redactie van het Bruggeske wil proberen om in 2010 een boek uit te brengen over de winkels die er waren in het meest westelijk gebied van Sprang-Capelle.

Dus beginnend bij de Loonsestraat/Julianalaan/Hogevaart en dan verder westelijk tot de grens met Waspik. We kunnen daarbij gebruik maken van het materiaal dat Wijnand Konings heeft verzameld en ook van alles wat Teun van der Galiën ondertussen bijeen heeft gebracht in 'Ons Huis' aan de Schoolstraat. De bedoeling is dat Piet en Wijnand Konings samen het boek gaan schrijven.

Natuurlijk willen we ook graag gebruik maken van alles wat u nog weet of aan materiaal over dit onderwerp hebt. U moet ons dus helpen, als dat mogelijk is. Daarvoor kunt u contact opnemen met Piet Konings 0416-278965 of mailen naar i.Konings3@kpnplanet.nl

Als alles goed verloopt dan vervolgen we in 2011 met de winkels uit Vrijhoeve en Sprang.

Brabantse Heemdagen

Door Brabants Heem worden dit jaar voor de 61e keer de Brabantse Heemdagen georganiseerd op donderdag 6 en vrijdag 7 augustus 2009.

U bent te gast bij de heemkundekring 'Tilborch' te Tilburg en heemkundekring 'De Vyer Heertganghen' te Goirle. De dagen hebben het motto 'TILBURG ENDE GOIRLE LATEN 'T ZIEN' meegekregen. Het is voor Tilburg een bijzonder jaar, gegeven het feit dat Tilburg 200 jaar stadsrechten heeft.

Dit wordt groots gevierd met allerlei activiteiten en festiviteiten in de stad. Verder viert de heemkundekring 'Tilborch' het feit dat ze 40 jaar bestaat.

Inschrijven kan tot 31 mei en de kosten bedragen € 80,- per deelnemer. De extra kosten voor fietshuur bedraagt € 7,50 per fiets, gelijktijdig te voldoen met het inschrijfgeld. Deze dagen bestaan uit lezingen, presentaties en museumbezoek. Op het programma staan een ontvangst op het gemeentehuis, stadswandeling, textielmuseum, diner met troubadour in de villa de Vier Jaargetijden, bezichtiging van een klooster.

Inschrijfformulieren en het programma zijn verkrijgbaar bij Netty Waarts, telefoon 0416-312210.

Kijk regelmatig op de website van heemkundevereniging van Sprang-Capelle e.o.:
www.heemkundesprangcapelle.nl